

2023. gada pārskata kopsavilkums

Eiropas Banku iestādes (EBI) 2023. gada ziņojumā ir izklāstīti organizācijas galvenie sasniegumi un darbības, īstenojot tās kompetences jomu un darba programmu pēdējo 12 mēnešu laikā. EBI sasniegumi ir atspoguļoti makroekonomisko un ģeopolitisko norišu kontekstā.

Ziņojumā uzsvērts EBI uzdevums veicināt Eiropas finanšu sistēmas stabilitāti un efektivitāti, izmantojot vienkāršu, konsekventu, pārredzamu un taisnīgu regulējumu un uzraudzību, kas nāk par labu visiem ES pilsoņiem.

Bāzeles III īstenošanas pabeigšana ES

EBI publicēja ceļvedi, lai vadītu Bāzeles III īstenošanu, saskaņojot to ar jaunajiem ES banku regulējumiem, Kapitāla prasību regulu (KPR 3) un Kapitāla prasību direktīvu (KPR 6). EBI koncentrējās uz pārskatu sniegšanu, tirgus risku un iekšējā modeļa pamatnostādņēm. Galvenās darba jomas bija vērtspapīrošana, kapitāla emisijas, likviditātes riski, procentu likmju riski un uzraudzības konverģence, un 2024. gadā un turpmāk gaidāmas 140 jaunas kompetences jomas. Turklāt EBI strādāja pie ieguldījumu brokeru sabiedrību regulējuma un publicēja atjauninājumus par segtajām obligācijām, pašu kapitālu, pārvaldību un daudzveidību. Turpmākajos gados gaidāma pastiprināta piekļuves trešo valstu tirgum un banku portfeļa procentu likmju riska (IRRBB) risku rūpīgāka pārbaude.

Uzlabota ES mēroga spriedzes testa veikšana

EBI 2023. gadā veica ES mēroga spriedzes testu, paplašinot izlasi līdz 70 bankām 16 valstīs, aptverot 75 % ES banku aktīvu. Testā tika novērtēta banku noturība saskaņā ar bāzes līniju un nelabvēlīgiem scenārijiem, iekļaujot uzraudzības iestāžu lejpējās prognozes par neto maksu un komisijas maksu ienākumiem. Pirmo reizi tajā bija iekļauti detalizēti nozaru dati par kredītzaudējumiem, lai novērtētu ekonomiskās nenoteiktības ietekmi. Rezultāti parādīja, ka Eiropas bankas joprojām ir noturīgas, neraugoties uz smagu ekonomikas recesiju, augstu inflāciju, augošām procentu likmēm un kredītu starpībām.

Turklāt EBI veica ad hoc analīzi par nerealizēto obligāciju zaudējumiem, norādot, ka 2023. gada februārī bankām bija 75 miljardi EUR nerealizētos zaudējumos par amortizētajām iegādes vērtībām, kas tika samazināti par 38 miljardiem EUR riska ierobežošanas pozīcijās. Šie zaudējumi tika uzskatīti par pārvaldāmiem. EBI arī sāka izstrādāt klimata riska scenāriju paketi "Gatavi mērķrādītājam 55 %", lai novērtētu finanšu sektora noturību un atbalstu pārejai uz mazoglekļa ekonomiku stresa apstākļos.

Datu nodošana ieinteresēto personu rīcībā

EBI pilnveidoja savu datu stratēģiju, koncentrējoties uz regulatīvo datu ieguves, kopīgošanas un analīzes uzlabošanu, izmantojot Eiropas centralizētās uzraudzības datu infrastruktūras (EUCLID) platformu. Tas ļāva uzlabot datu plūsmu starp ieinteresētajām personām, uzlabojot pārredzamību, riska analīzi un atbilstību normatīvajiem aktiem. Stratēģija arī atbalstīja 3. pīlāra datu centra īstenošanu un sagatavojās 2023. gada pārredzamības nodrošināšanas pasākumiem, kas nodrošināja vairāk nekā 1,2 miljonus datu punktu. Turklāt EBI pabeidza datu punkta modeļa (DPM) 2.0 standarta izstrādi, lai racionalizētu pārskatu sniegšanas procesu, samazinātu izmaksas un nodrošinātu digitālo normatīvajos aktos paredzēto pārskatu sniegšanu. EBI strādāja pie uzraudzības, statistikas un neregulējuma pārskatu sniegšanas sistēmu integrēšanas, gūstot labumu no tehnoloģiskām inovācijām, lai samazinātu pārskatu slogu un atbilstības nodrošināšanas izmaksas, vienlaikus veicinot regulējuma tehnoloģijas risinājumus.

Digitālo finanšu un MiCAR/DORA kompetences jomu īstenošana

EBI turpināja darbu pie Digitālās darbības noturības akta (DORA) un Kriptoaktīvu tirgu regulas (MiCAR). DORA, kas stāsies spēkā 2025. gada janvārī, mērķis ir uzlabot ES finanšu sektora digitālās darbības noturību. EBI kopā ar citām Eiropas Uzraudzības iestādēm uzsāka konsultācijas un izstrādāja politiku par informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT) riska pārvaldību un ziņošanu par incidentiem. Tās arī gatavojās pārraudzīt kritiski svarīgas trešās personas, kas sniedz IKT pakalpojumus.

MiCAR, kas ir spēkā kopš 2023. gada jūnija, pārvalda kriptoaktīvus. EBI uzsāka konsultācijas par tehniskajiem standartiem attiecībā uz aktīviem piesaistītu žetonu (ART) un elektroniskās naudas žetonu (EMT) emitentiem, koncentrējoties uz pārvaldību, stresa testu un piekļuvi tirgum. Lai atbalstītu nozares pāreju, EBI publicēja pamatnostādnes, veicināja agrīnu atbilstību un izstrādāja uzraudzības sistēmas. EBI arī uzraudzīja tādas finanšu inovācijas kā kripto, mākslīgo intelektu un lielo tehnoloģiju, vienlaikus ar ES Uzraudzības digitālās finanšu akadēmijas starpniecību kopīgi izstrādājot digitālo finanšu uzraudzības mācību programmu.

Spēju uzlabošana cīņā pret nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un teroristu finansēšanu Eiropas Savienībā

2023. gadā EBI palielināja savas spējas apkarot nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un teroristu finansēšanu (Nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un teroristu finansēšanas novēršanas komiteja) visā ES. Tā atjaunināja pamatnostādnes un izdeva jaunas, koncentrējoties uz kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem (CASP) un ierobežojošo pasākumu ievērošanu. Prioritāte tika piešķirta arī tādu jautājumu risināšanai kā riska mazināšana un finanšu pakalpojumu pieejamība neaizsargātām grupām. EBI atbalstīja nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un teroristu finansēšanas novēršanas komitejas riska pārvaldību un izveidoja vairāk nekā 260 noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas (NILLN/TFN) kolēģijas koordinētai uzraudzībai.

Galvenās iniciatīvas ietvēra EBI centrālās datubāzes par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanu un terorisma finansēšanas apkarošanu (EuReCA), centrālās datubāzes, kurā tiek izsekotas NILLN/TFN nepilnības, un pamatnostādņu pārskatīšanu par naudas līdzekļu un kryptoaktīvu pārskaitījumiem. EBI arī atviegloja pāreju uz jauno iestādi nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršanai, nodrošinot netraucētu pienākumu nodošanu un veidojot turpmāko NILLN/TFN sistēmu.

VSP ceļveža īstenošana

EBI pilnveidoja savu vides, sociālo un pārvaldības (VSP) ceļvedi, koncentrējoties uz VSP risku integrēšanai banku sistēmā, lai atbalstītu ES ilgtspējīgu pāreju. Galvenie pasākumi ietvēra VSP risku prudenciālā režīma novērtēšanu, ziņojuma publicēšanu par vides un sociālo risku lomu un uzlabojumu ierosināšanu, lai paātrinātu to integrāciju. EBI arī izdeva pamatnostādnes par VSP risku pārvaldību un strādāja pie pārredzamības uzlabošanas, izmantojot svarīgākās negatīvās ietekmes (PAI) rādītājus. Tā pievērsās zaļmaldināšanas jautājumiem finanšu sektorā un sniedza konsultācijas par zaļajiem aizdevumiem un hipotekārajiem aizdevumiem. Turklāt EBI sagatavoja paketi "Gatavi mērķrādītājam 55%" klimata riska scenāriju analīzei, lai novērtētu finanšu sektora noturību pret ar klimatu saistītiem riskiem.

Riska novērtējums

EBI turpināja novērtēt riskus un neaizsargātību ES banku nozarē, koncentrējoties uz tādām grūtībām kā Krievijas iebrukums Ukrainā, finanšu tirgus nestabilitāte, inflācija un procentu likmju pieaugums. Neraugoties uz šīm grūtībām, ES banku nozare joprojām bija noturīga, ar augstu kapitalizāciju (pirmā līmeņa pamata kapitāla rādītājs 16 %) un stabilu rentabilitāti. Tomēr joprojām pastāv riski, kas saistīti ar procentu likmju paaugstināšanos, ekonomikas lejupslīdi un operacionālajiem riskiem, piemēram, kiberdraudiem. EBI uzraudzīja likviditāti, aktīvu aprūtinājumu un finansējuma plānus, publicējot galvenos konstatējumus tādos ziņojumos kā riska novērtējuma ziņojums, likviditātes pētījumi un procentu likmju riska pārvaldības intensitātes karte.

Atvесеļošana un noregulējums

EBI 2023. gadā uzlaboja atvесеļošanas un noregulējuma režīmu, izstrādājot pamatnostādnes par iekšējās rekapitalizācijas instrumentu izpildi un noregulējamības testēšanu. Tā publicēja galīgās pamatnostādnes par vispārējo atvесеļošanas spēju, lai saskaņotu atvесеļošanas plānus. EBI arī uzraudzīja noregulējuma sistēmas konvergenci un MREL resursu uzkrāšanu, lai uzlabotu gatavību krīzēm un noturību.

Maksājumu pakalpojumi

EBI strādāja, lai uzlabotu mazumtirdzniecības maksājumu efektivitāti, drošību un izmantojamību visā ES. Viens no galvenajiem rezultātiem bija maksājumu iestāžu atļauju piešķiršanas profesionālizvērtēšana saskaņā ar pārskatīto Maksājumu pakalpojumu direktīvu (MPD 2), kurā tika uzsvērti pārredzamības uzlabojumi, bet arī regulējuma nekoncekvences. EBI atbalstīja Eiropas Komisijas MPD3 izstrādi un turpināja novērtēt maksājumu krāpniecības datus.

Patērētāju un noguldītāju aizsardzība

2023. gadā EBI veicināja patērētāju un noguldītāju aizsardzību, koordinējot kontrolpirkumu darbības, izstrādājot mazumtirdzniecības riska rādītājus un publicējot patērētāju aizsardzības ziņojumus. Galvenās iniciatīvas ietvēra pārredzamības uzlabošanu kredītpakalpojumiem un sūdzību izskatīšanu. EBI arī pārskatīja noguldījumu garantiju sistēmas un analizēja izmaiņas noguldījumu segumā, uzlabojot noguldītāju aizsardzību un finanšu stabilitāti.

Uzraudzības konverģence un neatkarība

EBI bija starpnieks strīdā starp Spānijas un Beļģijas noguldījumu garantiju sistēmām un ieviesa kopīgus EUI uzraudzības neatkarības kritērijus. Tā arī veica vairākas profesionālizvērtēšanas, koncentrējoties uz atļauju izsniegšanu, hipotekāro aizņēmēju režīmu un būtisku līdzdalību, lai uzlabotu uzraudzības praksi un pārvaldītu jaunus riskus dažādās nozarēs.